

تجارب زنان مطلقه از انگ های فرهنگی نسبت داده شده به آنها پس از طلاق در شهرستان دورود (لرستان)

فاطمه لشنی^۱دکتر آذر قلی زاده^۲

چکیده

تجارب زنان مطلقه از انگ های فرهنگی نسبت داده شده به آنها پس از طلاق انگ زنی، پدیده ای است ساختگی و وابسته به زمان و مکان، فشار اجتماعی مودیانه ای که جامعه بسته به فرهنگ مسلط آن را خلق و بر پیشانی کسانی می زند که از هنجارهای مورد تأیید جامعه فراتر رفته اند. با توجه به جامعه دارای نظام مردسالارانه و هویت یابی زن در کنار مرد، طلاق خود مسئله ای است که منجر به عدم تأیید اجتماعی می شود و در نتیجه راه را برای بروز انگ زنی هموار می سازد. این پژوهش با هدف رسوخ به دنیای زنان بعد از طلاق و دست یافتن به واقعیت های زندگی به شیوه پدیدار شناسی به دنبال فهم تجارب زنان مطلقه از انگ های نسبت داده شده به آنها پس از طلاق است در این راستا با بهره گیری از نظر جامعه شناسی مانند گافمن و با استفاده از روش نمونه گیری هدفمند در دسترس با ۹ نفر از زنان مطلقه شهرستان دورود (لرستان) مصاحبه عمیق شد. و اطلاعات به روش استیوینک-کولایزی-کن مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. و تعداد ۱۶۸ کد استخراج گردید سپس دسته بندی مفاهیم استخراج شده از آنها در چهار سطح تا رسیدن به نتایج ادامه یافت. یافته ها در دو طبقه: الف) تجارب زنان مطلقه از انگ های نسبت داده شده به آنها پس از طلاق. ب) تجارب زنان مطلقه از زمینه های فرهنگی در انگ زنی. دسته بندی شد. در بخش اول که تجارب زنان مطلقه از انگ های انتسابی است یافته ها نشان داد که انگ های فرهنگی در انواع مختلف آن به آنها نسبت داده شده و منجر به قضاوت های اجتماعی غلط شده است. و در قسمت تجارب زنان مطلقه از زمینه های فرهنگی در انگ زنی یافته ها حاکی از آن بود که ضد ارزش ها، ضد هنجارها و باورها و نگرشها بصورت مستقیم تاثیر بسزایی در ایجاد انگ و انتساب آن به زنان می باشد.

واژگان کلیدی: انگ، زنان مطلقه، هنجار، طلاق

مقدمه

خانواده نخستین سنگ بنای جامعه است که تحولات اجتماعی دهه های اخیر در سطح جهانی، نظام خانواده را با تغییرات و چالش ها و مشکلات متعددی روبرو، و در معرض تهدید قرار داده است. در آن میان طلاق یکی از مهم ترین مسائل اجتماعی که به عنوان یک شاخص عمده برای آسیب شناسی خانواده تلقی می شود. طلاق از نظر لغوی به معنای رها شدن می باشد و شیوه ای نهادینه

^۱ . کارشناسی ارشد مدیریت فرهنگی، واحد خورسگان، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران. Fatemelashani041@gmail.com

^۲ . دانشیار گروه علوم تربیتی، واحد خورسگان، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران. Gholizadeh.Azar@ase.ui.ac.ir

شده در راه پایان دادن به پیوند زناشویی است در عرف عام معنای جدایی از طلاق متبادر می شود. بعضی طلاق را در معنای بیزاری به کار برده اند. دهخدا نیز طلاق را در همین سیاق بیزاری نامه می خواند (ساروخانی ۱۳۹۳). طلاق، به معنی «رها شدن» و در اصطلاح، به معنی پایان دادن به پیوند زناشویی توسط زن و شوهر میباشد. طلاق را اغلب راه حل رایج وقانونی عدم سازش زن و شوهر، فروریختن ساختار زندگی خانوادگی، قطع روابط زناشویی و اختلال در ارتباط والدین با فرزندان تعریف کرده اند (صدیقی ارفعی و نیازی، ۱۳۸۸). خانواده همچون عمارتی است که زن و مرد ستون های آن را تشکیل می دهند و فرو ریختن هر ستون استحکام و استواری عمارت را دچار تزلزل و گسستگی می کند. طلاق با این دید یکی از غامض ترین پدیده های اجتماعی است که اثرات مخربی را بر جای می گذارد. انگ های فرهنگی نسب داده شده به زنان مطلقه، بر آمده از قلب فرهنگ آن جامعه است که موجب تنگی روابط اجتماعی زنان مطلقه می شود (روح الامینی ۱۳۸۱). انگ یک برچسب اجتماعی است که راه نگرستن فرد به خود را تغییر میدهد و وی را از پذیرش اجتماعی کامل توسط دیگران سلب صلاحیت میکند. (رایت و همکاران، ۲۰۰۷). صفتی که داغ ننگ بر پیشانی فرد میزند بسته به بستری است که فرد در آن زیست می کند (گافمن، ۱۹۶۴). انگ های نسبت داده شده به زنان مطلقه آثار مخربی به همراه دارد زنان مطلقه از گزند طعنه ها و نگاه های کنجکاوانه دوستان اطرافیان و آشنایان در امان نیستند. به طور مثال بعضی معتقدند که وجود زن مطلقه در اتاق عقد خوش یمن نمی باشد. مذموم بودن طلاق در جامعه و مقصر شمردن زن در طلاق، منجر به تنگی ارتباطات زن مطلقه می شود و بدین ترتیب ارزش های حاکم بر جامعه بیش از مشکلات فردی بر مشکلات زنان مطلقه می افزاید. از سوی دیگر روحیه جامعه ایرانی به گونه ای است که شخصیت زن را در چارچوب خانواده می بیند، لذا با شکستن این کانون، شخصیت و هویت خانوادگی زن دستخوش اختلال می شود. (مجبی ۱۳۸۰).

طلاق یکی از مهمترین مسائل اجتماعی است که از یک سو، یکی از شاخص های عمده در آسیب شناسی خانواده تلقی میشود. واز سویی دیگر بالا رفتن آمار طلاق پیامد های اجتماعی بسیاری را بخصوص برای زنان مطلقه به بار می آورد. با توجه به آمار روزافزون طلاق و این نکته که آسیب های طلاق جامعه زنان مطلقه را با مشکلات متعدد مواجه میسازد که حل نمودن هریک از آنها آسانتر از حل معضل طلاق نیست. یکی از این مشکلات مسئله انگ های انتسابی به آنهاست که روح پویایی را از زنان مطلقه میگیرد و فشار موزیانه انگ ها، راه را برای ارتباط موثر زنان با جامعه بسته تر می کند. و عرصه را برای حضور موثر آنان تنگ میسازد. بنابراین به جاست به طور جدی و یا انجام تحقیقات و بررسی های جامع، به حل این معضل اساسی از جامعه پرداخته شود. بنظر میرسد اولین اقدام برای کاهش میزان انگهای انتساب داده شده به زنان پس از طلاق، شناخت دقیق و صحیح این معضل اجتماعی است. انگ زنی هم مثل همه ی مسائل اجتماعی، پدیده ای است چند وجهی که موجب بروز پیامد های اجتماعی، فرهنگی و روانی متعدد میشود. بنابراین در خصوص کاهش انگ زنی در جامعه دیدن همه وجوه آن ضروری است در این بین زمینه های فرهنگی در افزایش یا کاهش انگ بطور مستقیم اثر گذار می باشد و تاثیر ارزشها و هنجار های جامعه در ایجاد انگ زنی را نباید نادیده گرفت. این پژوهش در شهرستان دورود که بافت اجتماعی آن سنتی است و بروز انگ زنی در این شهرستان به علت عدم بیگانگی افراد از یکدیگر و کوچک بودن جامعه نمایان تر است، انجام می شود که با شناخت تجارب زنان مطلقه از انگ های فرهنگی نسبت داده شده به آنها از سوی افراد جامعه، ساعی در حل معضل زنان و رسیدن به هدف، که تغییر نگرش جامعه را

³ Wright

⁴ Goffman

اولین کنفرانس بین المللی مطالعات مدیریت، فرهنگ و هنر

Archive of SID

۱۵ اردیبهشت ۱۴۰۲ - تهران

1st International Conference on Management Studies, Culture & Art

5 May 2023 | Tehran

با امکان صدور گواهی نامه بین المللی

در پی داشته باشد را دارد. در ادامه به بررسی مهم ترین تلاش های نظری کلان نگر و خردنگر در قالب چهارچوب های تئوریکي مربوط به طلاق پرداخته می شود. در نظریه کارکردگرایی ثبات و استحکام خانواده در گروه تداوم کارکردهای فردی و اجتماعی آن و با تغییر کارکردهای آن در شکل جایگزین شدن کارکردهای جدید به جای کارکردهای پیشین است، اما هنگامی که تغییر کارکردهای خانواده به صورت فقدان کارکردهای پیشین و عدم جایگزین کارکردهای جدید بروز می کند، با وضعیت بی ثباتی و اختلال خانواده در سطح گسترده روبرو خواهند بود. در نظریه تعارض، تئوری های تعارض بر این اصل استوارند که اعضای خانواده اهداف و ارزش های مختلفی دارند که منجر به تعارض می شود. تعارض بین گروه های اجتماعی اجتناب ناپذیر است (وایت و کلین، ۲۰۰۳). در نظریه همسان همسری، استحکام خانواده ناشی از وجود ویژگی های همسان میان زن و شوهر می باشد. همسانی میان دو فرد، نه تنها آنان را به سوی یکدیگر جذب می کند بلکه پیوند و وصلت ایشان را استوار میسازد. به سخن دیگر، ناهمسانی میان دو همسر سرچشمه کشمکش های خانوادگی است (ساروخانی، ۱۳۹۳). در نظریه مبادله یا نظریه تعاملات اجتماعی، افراد ارتباطی را جستجو می کنند که برای آنها کمترین میزان هزینه و بیشترین فایده را داشته باشد. تناسب بین هزینه و فایده تعیین کننده بسیاری از رفتارهای فردی و تعاملات افراد است. نظریه مبادله، که نخستین بار جورج هومنز آن را در علوم اجتماعی به کار برد، روابط اجتماعی به ویژه روابط نزدیک را همانند مبادلات تجاری بر حسب مفاهیم سود و زیان و هزینه ها و پاداش ها و مانند آن، تبیین می کند. در مبادله کالاها هر یک از دو طرف در پی کسب سود بیشتر با هزینه کمتر است. در روابط شخصی مانند روابط خود با دیگران احساس خشنودی و آرامش می کند؛ اما اگر سود از هزینه کمتر شود، مبادله زیان آور خواهد بود و باعث خشنودی و احتمالاً به هم خوردن رابطه می گردد. در روابط نزدیک، افراد انواع گوناگون پاداش های را با یکدیگر مبادله می کنند؛ محبت، حمایت عاطفی، ارضای جنسی، دارایی، موقعیت اجتماعی، جذابیت و غیره (بدار و همکاران، ۱۳۸۰). در فرآیند مبادله منابع، بیش از آن که بر پاداش های بیرونی مانند حمایت عاطفی، ارضای جنسی، ثروت و جذابیت فیزیکی-که از طرف مقابل دریافت می شود، تکیه داشته باشند بر مبنای پاداش های درونی و اخروی به محاسبه سود و زیان پرداخته و برای ادامه یا فسخ رابطه زناشویی تصمیم گیری می کنند. به این ترتیب، بسیاری از معادله ها و نتیجه گیری هایی که می تواند موجب اختلال خانواده شوند تغییر یافته، احتمال ثبات و استحکام خانواده به طور چشم گیری افزایش می یابد (بستان، ۱۳۸۸). نظریه انصاف را می توان شکل پیشرفته تر نظریه مبادله تلقی کرد. مسئله اصلی نظریه انصاف آن است که مردم چگونه درباب عادلانه یا ناعادلانه بودن رفتار دیگران با آنها تصمیم گرفته و نسبت به آن واکنش نشان می دهند؟ اگر شخص در مقایسه با طرف مقابل، مشارکت بیشتر و استفاده کمتری داشته باشد، احساس خواهد کرد که مورد استثمار واقع شده و در نتیجه، خشمناک خواهد شد. طرف مقابل نیز گاه ممکن است از بابت اینکه عامل استثمار دیگری بوده، احساس گناه کند. البته همواره چنین نیست؛ زیرا هر چند افراد در مورد تعریف عدالت به برابری و تساوی، ممکن است توافق داشته باشند، چه بسا در مورد برابر بودن یا نبودن رابطه خود موافق یکدیگر نباشند. این امر می تواند از تفاوت پیشینه های فرهنگی افراد ناشی باشد که انتظارات متفاوتی را در آنها به وجود می آورد و در نتیجه، ارزیابی آنها از برابری یا نابرابری رابطه را به طور مستقیم تحت تأثیر قرار می دهد؛ به همین دلیل، زن و شوهرها در دوره های ماه عسل و آشیانه خالی (تنها شدن والدین پس از ازدواج فرزندان) بالاترین درجه رضایت زناشویی را احساس

3

⁵ White & Klein

⁶ Geovge Homans

می کنند؛ زیرا بیش از هر زمان دیگری احساس برابری می کنند؛ اما در دوره های بچه داری و پرورش کودکان که زنان اغلب احساس می کنند سود کمتری می برند، رضایت زناشویی معمولاً کاهش می یابد (می یرز، ۲۰۰۷).

در ارتباط با تجارب زنان مطلقه از انگ های فرهنگی نسبت داده شده، در ایران و کشورهای مختلف پژوهش های مختلفی صورت گرفته است که به تعدادی از آن ها اشاره می شود: مسعودی نیا (۱۳۹۴) در پژوهشی با عنوان تجارب مردان و زنان طلاق گرفته از عوامل فرهنگی زمینه ساز طلاق با روش نمونه گیری هدفمند از نوع گلوله برخی ۱۶ نفر از مردان و زنان طلاق گرفته در شهر اصفهان مورد بررسی قرار داد. یافته های پژوهش نشان داد که فرهنگ حاکم بر جدایی روند طلاق را از مسیر صحیح و مطلوب خود خارج نموده، ضمن وارد کردن آسیب روحی، شخصیتی و جسمی بر زوجین آنها به واقعه ای خصمانه، دامنه دار و برگشت ناپذیر مبدل ساخته است. زهرا اسحاقی (۱۳۹۴) در تحقیقی با عنوان بررسی علل و عوامل طلاق در جامعه و تأثیر مخرب آن به این نتیجه رسید که به وقوع پیوستن هر پدیده ای روی تمام اعضای خانواده تأثیر می گذارد و طلاق به عنوان یکی از تلخ ترین حوادث زندگی، بر افکار، واکنش ها، نیازها، و به طور کلی شخصیت تمام اعضای خانواده، هم والدین و هم فرزندان تأثیر سوء و مخربی باقی می گذارد. ساروخانی (۱۳۹۳) در پژوهشی تحت عنوان عوامل اجتماعی طلاق و سلامت روانی - اجتماع در زوجین متکافی طلاق توافقی و غیر توافقی در کرمانشاه نتایج نشان داد که بیشترین عوامل طلاق زوجین متقاضی طلاق به ترتیب به دخالت اطرافیان ۵/۱۲ درصد، ضرب و شتم ۵/۱۰ درصد، دروغ گویی ۲/۹ درصد، سوء ظن و بدبینی ۱/۸ درصد، اعتماد ۲/۶ بی توجهی ۷/۵ درصد، تنفر و عدم علاقه ۵/۳ درصد، و خیانت ۵/۳ درصد بوده است. نتایج نشان داد. که حمایت اجتماعی در زوجین متقاضی طلاق توافقی و سلامت روان مختل در مکافی طلاق غیر توافقی بیشتر بود شیر محمدی و آوات برجوند (۱۳۹۳) تحقیقات خود با عنوان فهم عوامل طلاق از منظر مردان و زنان در معرض طلاق و طلاق گیرنده مورد بررسی قرار داد. یافته های پژوهش نشان داد که شرایط اجتماعی خاصی زمینه بروز انواع از کنش ها و تعاملات بوده این کنش های متقابل، زمینه ساز ایجاد نوع خاصی از نگرش نسبت به طلاق شده است مفهوم هسته ای در این پژوهش که در برگیرنده تمامی مفاهیم به دست آمده است. مفهوم غلبه نسبی ارزش های جدید است. بر همین اساس می توان گفت حضور ارزش های جدید تا اندازه زیادی مبنای تعاملات افراد نمونه بوده و نگرش های آنها در خصوص طلاق تحت تأثیر قرار می دهد. قانع عز آبادی مسعود کیانپور و میر قاسمی (۱۳۹۲) در تحقیقات خود با عنوان تجارب زیسته دختران ۳۰ سال به بالا در زمینه داغ ننگ ناشی از تجرد دریافتند که حضور پر رنگ داغ ننگ بر آمده از تجرد در تجربه زمینه افراد بررسی شده است. که سنگین نگاه دیگران ترحم های با مورد، پرسش ها و کنجکاوی های مزم، سرکوفته های خانواده، احساس سربار بودن، نسبت دادن عیب و ایرادات ناروا و القاب ناشایست نیشخندهای زهر آلود و طعنه های بی رحمانه از جمله مقولاتی هستند که داغ ننگ معطوف به خود و داغ ننگ ادراک شده از جانب جامعه را در تجربه تجرد دختران ۳۰ سال و بالا تر در این پژوهش رقم می زنند.

کرنوود^۸ و همکاران (۲۰۱۵) مدل یکپارچه ازدواج مجدد، طلاق و سهم زنان در نیروی کار در آلمان بیان کردند که: ازدواج از سال ۱۹۶۰ کاهش یافته است، که علاوه بر آن افرادی که تحصیلات دانشگاهی داشتند، طلاق در آنها افزایش یافته است، نابرابری درآمد در میان خانواده ها نیز گسترده تر شده است. مدل یکپارچه ازدواج مجدد، طلاق، آموزش دستیابی و مشارکت نیروی کار زن در

⁷ Myers

⁸ kernowood

اولین کنفرانس بین المللی مطالعات مدیریت، فرهنگ و هنر

Archive of SID

۱۵ اردیبهشت ۱۴۰۲ - تهران

1st International Conference on Management Studies, Culture & Art

5 May 2023 | Tehran

با امکان صدور گواهی نامه بین المللی

ازدواج مجدد است که در این مدل دو نیروی بنیادین در نظر گرفته شده یکی: پیشرفت‌های فناوری در بکارگیری زنان در شغل‌های متناسب و بخش خانگی و دوم تغییرات در ساختار دستمزد. تجزیه و تحلیل نشان داد که پیشرفت تحصیلی، مشارکت نیروی کار زنان ازدواج مجدد کرده و زوج گیری مناسب نقش مشترک بر بازی در تعیین نابرابری درآمد و ازدواج مجدد دارند. لوئیس^۹ و همکارانش (۲۰۱۱) با پژوهشی با عنوان داغ ننگ چاقی و انواع آن و همچنین چگونگی رویارویی آنان با این داغ در روابط روزمره و تأثیر این پدیده بر سلامت و روابط اجتماعی‌شان بررسی شده است. روش استفاده شده کیفی و بزار انجام آن مصاحبه های نیمه ساختار یافته با بیش از ۱۴۰ زن چاق استرالیایی است. طبقه بندی منتج شده طبقه بندی سه گزینه ای را نشان می دهد که عبارت است از ۱. مستقیم: مورد آزار قرار گرفتن در اماکن عمومی مانند حضور در وسایل حمل و نقل عمومی ۲. محیطی: اذیت شدن برای نشستن روی صندلی هواپیما به دلیل نامتناسب نبودن با وزنشان ۳. غیرمستقیم: نگاه های خیره مردم حضور این سه نوع داغ ننگ و ارتباط متقابلشان به سلامت افراد بود. آنان به شدت از تجارب داغ خوردگیشان ناراحت بودند و سعی کردند حتی الامکان از حضور در موقعیت هایی که احتمال داد داغ بخورند اجتناب کنند. دانکر و سندل (۲۰۰۷) در پژوهشی را با موضوع تأثیر داغ ننگ ادراک شده ناباروری در زنان که در پی درمان هستند در کشور غنا به انجام رساندند. آنان با این که زنان تحت درمان تا چه میزان خود را داغ خورده می انگارند و در مرحله بعد تأثیر این باور ر استرس مربوط به ناباروری از ۶۲۵ زن تحت درمان از سه کلینیک پزشکی مصاحبه کردند نتایج بیانگر این بود که ۶۴ درصد از زنان این نمونه احساس داغ ننگ می کردند. تحلیل‌های رگرسیون نشان داد که با افزایش احساس داغ ننگ استرس مربوط به درمان نیز افزایش می یابد.

با توجه به تحقیقات انجام شده در داخل و خارج از کشور در مجموع میتوان گفت که طلاق در زمره غم انگیزترین پدیده های اجتماعی است. طلاق در یک جامعه به مثابه تزلزل اجتماعی وعدم ثبات جامعه است که میتواند منجر به کم بها شدن خانواده و ارزش های خانوادگی در آن جامعه شود. طلاق منجر به طرد از اجتماع، سرخوردگی اجتماعی، اختلال در مناسبات و تعاملات اجتماعی، کاهش نفوذ اجتماعی، تضعیف موقعیت و فرصت‌های اجتماعی است. اما از این میان زنان مطلقه از طعنه‌ها و نگاه‌های کنجکاوانه اطرافیان در امان نیستند. زنان مطلقه به علت عدم استقلال اجتماعی فاقد پایگاه اجتماعی معینی هستند. روح پویایی و استقلال در زنان مطلقه به علت فضای فرهنگی و نگرش جامعه نسبت به آنها از بین می رود. قوانین نامحسوس اما قدرتمند جامعه نظمی اجتناب ناپذیر برای طی کردن مسیر زندگی را به ما القا میکنند. برچسب های ناروا، زل زدن ها، متلک ها، مسخره کردن ها، ترحم ها، باورهای نادرست فرهنگی، شایعه پراکنی ها، موجب کاهش روابط اجتماعی می‌شود. داغ ننگ ریشه در ارزش های اجتماعی، نگرش ها و تفکرات قالبی دارد. حاصل یک فشار اجتماعی است؛ لذا تلاش برای از بین بردن آن، توجهات را به وادی فرهنگ و فرآیند شکل گیری نگرشها می کشاند.

اهداف این پژوهش شناسایی تجارب زنان مطلقه از انگ های فرهنگی نسبت داده شده به آنها پس از طلاق و همچنین، شناسایی تجارب زنان مطلقه از زمینه های فرهنگی انگ زنی پس از طلاق است. بر این اساس دو سؤال مطرح می‌شود: الف) تجارب زنان مطلقه از انگ های فرهنگی نسبت داده شده به آنها پس از طلاق چیست؟ ب) تجارب زنان مطلقه از زمینه های فرهنگی انگ زنی پس از طلاق چیست؟

⁹ Lewis

¹ Donkor and Sandall

روش شناسی

با توجه به هدف اصلی پژوهش، روش پژوهش از نوع کیفی بر اساس روش پدیدار شناسی مبتنی بر الگوی اصلاح شده استیویک-کولایزی-کن می باشد. استفاده از روش پدیدارشناسی نیز به این دلیل بوده است که پدیدار شناسی معنای تجارب زندگی چند فرد در مورد یک مفهوم یا پدیده را توصیف می کند. در پدیدار شناسی، هدف اصلی ساده سازی تجربیات شخصی افراد با یک پدیده و توصیف جوهره کلی آن است. برای نیل به هدف محقق پدیده ای را مشخص می کند و در ادامه به جمع آوری داده های مورد نیاز خود از اشخاص می پردازد که آن پدیده را تجربه کرده اند و سپس توصیفی پی در پی از ماهیت و جوهره آن تجربه برای کلیه افراد ارائه می دهد. این توصیف شامل مواردی از قبیل چه چیزی را تجربه کرده اند و چگونه آن را تجربه نموده اند، می شود (کرس ول، ۲۰۰۷). جامعه آماری در تحقیق حاضر، کلیه زنان طلاق گرفته شده در بین شهر دورود در نظر گرفته شده اند. طلاق این اشخاص در دوران عقد یا در سال ها مختلف پس از عروسی اتفاق افتاده است که در برخی موارد اشخاص صاحب فرزند نیز می باشند و برخی نیز ازدواج مجدد نموده اند. همچنین سعی شده است که شرکت کنندگان در پژوهش در حد امکان متمایز از یک دیگر بوده و از نظر سطح تحصیلات، فرهنگ، شغل، سن، وضعیت مالی، منطقه سکونت، میزان پایبندی به تقییدات دینی و سنوالت زندگی مشترک متنوع و متمایز از یک دیگر انتخاب کرده اند تا امکان دسترسی به حداکثر تجارب زنان و مردان طلاق گرفته در سطوح مختلف حاصل گردد. روش انتخاب مشارکت کنندگان در این تحقیق بر مبنای روش نمونه گیری هدفمند از نوع در دسترس می باشد. در این مطالعه مصاحبه با اولین مشارکت کننده آغاز و تا رسیدن به حد اشباع اطلاعات، یعنی ۹ نفر مشارکت کننده به اتمام رسید. ابزار گرد آوری اطلاعات در این تحقیق، مصاحبه نیمه سازمان یافته می باشد. جهت انجام مصاحبه مراحل زیر توسط محقق انجام پذیرفت: ۱. ابتدا محقق از طریق اشخاص مختلف و متمایز و در برخی موارد مشاورین و وکلاء و زنان طلاق گرفته ارتباط برقرار نمود. ۲. محقق با تبیین اهداف و ضرورت تحقیق برای اشخاص و جلب اطمینان آنان در رازداری، در صورت تمایل و رضایت کامل اشخاص برای مصاحبه و بیان تجربیات، از طریق مصاحبه عمیق به تجارب اشخاص دسترسی پیدا می نمود. ۳. مصاحبه در محل امن و محیطی آرام که توسط شخص یا محقق پیشنهاد می گردید انجام پذیرفت. ۴. زمان مصاحبه ها بین ۶۰ تا ۱۴۰ دقیقه به طول انجامید و تمامی موارد ضبط گردید. ۵. پس از پیاده سازی و مرور متن مصاحبه، در مواردی که نیاز به بیان توضیحات بیشتر از سوی مصاحبه شونده بود، برای بار دوم بهش خص مراجعه شد. ۶. در نهایت با بررسی پاسخ های ارائه شده و رسیدن اطلاعات به حد اشباع مصاحبه ها در حد ۹ نفر متوقف گردید.

روش تجزیه و تحلیل اطلاعات در این تحقیق بر اساس روش استیویک-کولایزی-کن می باشد که در این روش در آغاز تجارب شخصی با پدیده ای که تحت مطالعه است توصیف می شود سپس لیستی از جملات و عبارات معنی دار ایجاد شده و پس از آن محقق عبارات و جملاتی را از طریق مصاحبه یا سایر منابع داده ها در رابطه با این که چگونه مشارکت کنندگان موضوع مورد نظر را تجربه کرده اند، پیدا میکند و در ادامه این عبارات و جملات معنی دار فهرست شده و به هریک از آنها ارزش یکسان داده می شود. سعی بر این است که این فهرست مشتمل بر عبارات غیر تکراری و غیر هم پوش باشد. در مرحله بعد محقق به تعبیر و تفسیر جملات و عبارات معنی دار فهرست شده و گروهبندی آنها به واحدهای اطلاعاتی بزرگتر که واحدهای معنا دار یا موضوعات و

6

مضامین خوانده می شوند، می پردازد. بر این اساس محقق در تجزیه و تحلیل پژوهش حاضر فرآیند هفت مرحله ای زیر را انجام می دهد: ۱- وظیفه اولیه خواندن کلیه توصیف ها و شرح های شرکت کنندگان جهت هم احساس شدن با شرکت کنندگان به منظور درک آنها میباشد. ۲- واژه ها و جملات مرتبط با پدیده مورد مطالعه استخراج شده و جملات مفهوم بندی خواهد شد. ۳- تلاش برای این خواهد بود هر کدام از جملات استخراج شده مفهوم خاصی ببخشد. ۴- باید مرحله سوم را برای هر کدام از توصیف های شرکت کنندگان تکرار کرده و سپس مفهوم فرموله شده به درون دسته های خاص موضوعی مرتب شود. در این مرحله باید به توصیف های اصلی جهت موفق بودن مطالب رجوع کرد و در این مرحله ممکن است اختلاف نظر درون ویا بین مطالب باشد که توصیه می شود از داده ها و مطالبی که مناسب نیستند چشم پوشی کرد. ۵- باید کلیه عقاید استنتاج شده ترکیب شود و به یک توصیف جامع و کامل شامل همه جریئات از پدیده تحت مطالعه تبدیل شود. ۶- توصیف جامع از پدیده باید به یک توصیف واقعی و ضروری خلاصه شود. ۷- در مرحله پایانی باید شرکت کنندگان در پژوهش بمنظور تصریح نمودن عقایدشان از یافته های پژوهش و موفق نمودن یافته ها رجوع کرد (قلی زاده ۱۳۹۴). در مرحله پایانی، محقق با مراجعه به شرکت کنندگان در پژوهش از موثق بودن یافته ها اطمینان حاصل می نماید که این موضوع به روایی پژوهش کمک می کند. در این تحقیق جهت روایی پس از پیاده کردن مصاحبه ها از روی نوار و ویرایش آن، مصاحبه به فرد مشارکت کننده بازگردانده شد تا مجدد آن را مطالعه، مفاهیم را تایید و مطالبی را حذف یا اضافه نماید. محقق همچنین به اجرای چند مصاحبه توسط فرد دیگر و مقایسه نتایج حاصل با مصاحبه خود پرداخت. ضمناً مطالب مصاحبه ها در چندین نوبت به استاد راهنما ارائه و نقطه نظرات اصلاحی در خصوص چگونگی هدفمند نمودن مصاحبه ها اعمال گردید.

یافته ها

در این تحقیق برای دستیابی به اهداف پژوهش در خرداد ماه سال ۱۳۹۶ با ۹ نفر از زنان مطلقه شهرستان دورود مصاحبه عمیق انجام گرفت که دامنه سنی آنها در زمان مصاحبه بین ۲۷ تا ۵۰ سال بود.

مطالعه توصیف ها و تجارب بیان شده در مصاحبه ها

در مرحله اول محقق بمنظور درک و هم احساس شدن با شرکت کنندگان کلیه توصیف ها و تجارب بیان شده از طرف آنها را با دقت و تامل مطالعه نموده تا مطالب و عبارات مهم را استخراج نماید.

در مرحله دوم که مرحله استخراج جملات مهم می باشد محقق سعی در استخراج واژه ها و جملات مرتبط با پدیده مورد نظر از متن مصاحبه نموده و بر اساس اطلاعات جمع آوری شده و حذف جملات اضافه تعداد ۴۱ جمله، برای سوال اول تحقیق و تعداد ۱۲۷ جمله برای سوال دوم تحقیق بدست آمد.

استخراج مفاهیم ساده از اظهارات معنی دار (سطح اول)

در این قسمت محقق تلاش نموده است تا مفهوم هر یک از اظهارات معنی دار بدست آمده از قسمت قبل را در قالب جملاتی ساده تر بیان نماید. این مفاهیم در جدول (۱) و (۲) به تفکیک سوالات تحقیق ارائه گردیده است.

اولین کنفرانس بین المللی مطالعات مدیریت، فرهنگ و هنر

۱۵ اردیبهشت ۱۴۰۲ - تهران

1st International Conference on Management Studies, Culture & Art

5 May 2023 | Tehran

با امکان صدور گواهی نامه بین المللی

جدول (۱) مفاهیم استخراج شده از اظهارات (سطح اول) در مورد سوال اول تحقیق

ردیف	مفاهیم معنی دار
۱	انگ یولدار بودن زن مطلقه به دلیل آزادی جنسه
۲	اتهام کسب پول از طریق صیغه شدن
۳	برچسب ارتباط داشتن با تمام مردهای فامیل
۴	انگ با همه ارتباط داشتن به زن مطلقه
۵	نداشتن محدودیت و آزاد بودن در برقراری رابطه جنسه
۶	انگ خراب بودن به دلیل تأمین اجاره خانه
۷	انگ داشتن رابطه های جنسه برای دریافت پول
۸	انگ برقراری رابطه با مردهای جوان
۹	انگ مغرور بودن به زن مطلقه
۱۰	انگ به خیانت کار بودن زن مطلقه
۱۱	انگ ناسازگار بودن زن
۱۲	عیاش بودن زن مطلقه در دید جامعه
۱۳	انگ هرزه بودن به دلیل استفاده از تلفن همراه
۱۴	انگ بی نجابتی به زن مطلقه
۱۵	انگ هرزه بودن به هنگام رفت و آمد در شب
۱۶	انگ هرزه بودن به علت استقلال و آزادی در انتخاب مکان
۱۷	انگ هرزه بودن به زن مطلقه
۱۸	انگ عیاش بودن زن مطلقه
۱۹	برچسب خوش گذران بودن به زن مطلقه
۲۰	انگ آویز شدن به مردها
۲۱	انگ هرزه بودن توسط همکاران
۲۲	انگ ولگرد در خیابان
۲۳	انگ ولگردی پس از طلاق
۲۴	انگ بازار گرمی کردن در صورت آرایش مطلقه
۲۵	برچسب آواره کردن فرزندان توسط زن مطلقه
۲۶	انگ بهتر شدن شرایط مالی خانواده بعد از طلاق دختر
۲۷	برچسب نخواستن شدن زن توسط مرد
۲۸	برچسب هوس رانی به فرزند به دلیل خیانت پدر
۲۹	برچسب سربار بودن به دلیل عدم استقلال مالی زن مطلقه
۳۰	انگ انداخته شدن زن به مردهای فامیل
۳۱	انگ شبهه داشتن اموال زن
۳۲	برچسب شکار کردن در ارتباط با مرد ها
۳۳	بد قدم بودن زن مطلقه در مراسم عقد
۳۴	بد دانستن ازدواج زن مطلقه با خواستگار پسر
۳۵	انگ زدن در صورت لبخند زدن زن مطلقه

Archive of SID

اولین کنفرانس بین المللی مطالعات مدیریت، فرهنگ و هنر

۱۵ اردیبهشت ۱۴۰۲ - تهران

1st International Conference on Management Studies, Culture & Art

5 May 2023 | Tehran

با امکان صدور گواهی نامه بین المللی

انگ بد یمن بودن زن مطلقه در مراسم ازدواج	۳۶
انگ شوم بودن به زن مطلقه	۳۷
انگ ناتوانی جنسی در امر طلاق	۳۸
انگ نا آشنا بودن به مسائل زندگی	۳۹
انگ مشکل زنانگی داشتن	۴۰
انگ ناتوانی و نابلدی زندگی	۴۱

جدول (۲) مفاهیم استخراج شده از اظهارات (سطح اول) در مورد سوال دوم تحقیق

ردیف	مفاهیم معنی دار
۱	کاهش اعتبار و احترام بعد از طلاق
۲	بد شدن موقعیت اجتماعی بعد از طلاق
۳	کاهش اعتبار خانواده زن مطلقه
۴	منزوی شدن خانواده بعد از طلاق
۵	نامشخص بودن جایگاه زن مطلقه
۶	تفاوت دیدگاه خانواده قبل و بعد از طلاق
۷	نامشخص بودن جایگاه زن مطلقه
۸	محبت های بیجای اطرافیان
۹	کمک های مالی خانواده
۱۰	ترحم آمیز بودن نگاه ها
۱۱	دلسوزی های بی مورد اطرافیان
۱۲	ترحم و صدقه دادن مواد غذایی
۱۳	رفت و آمد با افراد دلخواه خانواده
۱۴	حساس شدن خانواده به تماس های تلفن
۱۵	کنترل شدن توسط پدر حساسیت پدر بر روی زن مطلقه
۱۶	رفت و آمد زن مطلقه به شرط بودن با خواهر یا برادر
۱۷	کنترل و محدودیت در رفت و آمد
۱۸	محدودیت توسط پدر
۱۹	کنترل شدن توسط برادر
۲۰	افزایش تعصبات خانواده از فشار حرف مردم
۲۱	افزایش حرف مردم در معاشرت ها
۲۲	اعتراض همسایه ها به وجود زن مطلقه در ساختمان
۲۳	کنترل زمان رفتن و آمدن به منزل
۲۴	کنجکاوی اطرافیان از تردهای زن مطلقه
۲۵	نایسند بودن رفت و آمد برای زن مطلقه
۲۶	کنترل اطرافیان در رفت و آمد
۲۷	ترس از دیده شدن در انظار مردم
۲۸	رعایت حجاب به دلیل ترس از حرف مردم

اولین کنفرانس بین المللی مطالعات مدیریت، فرهنگ و هنر

Archive of SID

۱۵ اردیبهشت ۱۴۰۲ - تهران

1st International Conference on Management Studies, Culture & Art

5 May 2023 | Tehran

با امکان صدور گواهی نامه بین المللی

10

ترس هنگام برگشتن در نیمه شب به منزل	۲۹
احتیاط کردن به دلیل ترس	۳۰
فقدان جرأت در رفت و آمد	۳۱
عدم رفت و آمد به صورت تنها	۳۲
عدم رفت و آمد بدون مادر	۳۳
عدم حضور در جامعه به صورت تنها	۳۴
ترس دوستان از به دام انداخته شدن همسالانشان	۳۵
ترس سایر زنان از برخورد زن مطلقه با همسرانشان	۳۶
حساسیت خواهر نسبت به همسر خود	۳۷
ترس زنان از رفت و آمد از جانب همسرهایشان	۳۸
ترس زنان هنگام هم صحبتی با همسرانشان	۳۹
ترس زن های شوهردار از ارتباط مطلقه با همسرانشان	۴۰
اخم کردن زنان همسردار در صورت حرف زدن مرد با مطلقه	۴۱
ترس اقوام از ارتباط گرفتن پسرهایشان با زن مطلقه	۴۲
افزایش حساسیت زنان	۴۳
تمسخر کردن در محل کار	۴۴
خرد کردن زنان مطلقه در محل کار	۴۵
تحقیر شدن زنان مطلقه در محل کار	۴۶
فخر فروشی اطرافیان	۴۷
احساس حقارت بی ارزش بودن در مجالس	۴۸
احساس تحقیر	۴۹
جرأت اطرافیان در ناسزا گویی	۵۰
افزایش بی احترامی ها پس از طلاق	۵۱
افزایش توهین توسط اطرافیان	۵۲
بی احترامی به فرزندان زن مطلقه	۵۳
فریاد زدن بر سر فرزند توسط خانواده	۵۴
بی احترامی خانواده به فرزند مطلقه	۵۵
عدم ارزش گذاری به فرزند زن مطلقه	۵۶
کمرنگ شدن ارتباط با خواهر	۵۷
دور شدن از خواهر و برادر	۵۸
قطع ارتباط با خانواده	۵۹
عدم شرکت در مهمانی های خانوادگی	۶۰
فاصله گرفتن از جامعه	۶۱
عدم رفت و آمد خارج از منزل	۶۲
عدم حضور در مجالس عروسی	۶۳
عدم حضور در مراسمات و عروسی ها	۶۴
کمرنگ شدن ارتباط با اقوام به دلیل حرف های پشت سر	۶۵
کاهش رفت و آمد با اقوام	۶۶
کم شدن ارتباطات با اقوام	۶۷

Archive of SID

۱۵ اردیبهشت ۱۴۰۲ - تهران

اولین کنفرانس بین المللی مطالعات مدیریت، فرهنگ و هنر

با امکان صدور گواهی نامه بین المللی

1st International Conference on Management Studies, Culture & Art

5 May 2023 | Tehran

۶۸	جسارت مرد در بیان خواسته هایشان
۶۹	پیشنهاد مرد های متأهل برای ازدواج موقت
۷۰	بالا رفتن جسارت مردان در بیان خواسته های جنسی
۷۱	پیشنهاد رفیق شدن توسط اقوام
۷۲	پیشنهاد ازدواج موقت توسط مرد های فامیل
۷۳	اظهار محبت از سوی کارفرما
۷۴	پیشنهاد صیغه از جانب حاج آقا
۷۵	پیر رو شدن صاحبکار پس از متوجه شدن از طلاق
۷۶	ارتباط گرفتن برای انجام سکس
۷۷	دریافت نگاه های آقایان نسبت به تن و بدن زن مطلقه
۷۸	هوس بازی مردها در رویاروی با زن مطلقه
۷۹	احساس طعمه هوس رانی شدن
۸۰	افزایش نگاه سوء استفاده
۸۱	راحت بودن در بیان مسائل جنسی
۸۲	پیشنهاد داشتن رابطه جنسی برای ازدواج
۸۳	متلك انداختن اقوام به زن مطلقه
۸۴	متلك انداختن توسط اطرافیان
۸۵	نیوشیدن کفش سفید بعد از طلاق استفاده نکردن از رنگ های
۸۶	عوض کردن ظاهر برای کاهش انگ زنی
۸۷	عدم پذیرش پوشش زن مطلقه در میان اطرافیان
۸۸	اسرار خانواده در پوشیدن چادر
۸۹	پوشیدن چادر برای کاهش حرف مردم
۹۰	افزایش توجه اطرافیان هنگام پوشیدن کفش سفید
۹۱	نیوشیدن لباس رنگی بعد از طلاق
۹۲	آرایش نکردن
۹۳	حق آرایش نکردن برای زن مطلقه
۹۴	افزایش حرف و حدیث مردم نسبت به رنگ کردن مو
۹۵	کم کردن آرایش برای کمتر در چشم مردم بودن
۹۶	بیان فوت کردن همسر
۹۷	پنهان کردن طلاق در محل کار
۹۸	پنهان کردن مطلقه بودن
۹۹	عدم ارائه مدارک در کارهای قراردادی
۱۰۰	تأکید مجرد بودن در میان اطرافیان
۱۰۱	پنهان کردن طلاق در محل کار
۱۰۲	دروغ گفتن و پنهان کردن طلاق
۱۰۳	نشان دادن وجود همسر با بالش و پتو
۱۰۴	استفاده از حلقه ازدواج
۱۰۵	عیب بودن مسأله طلاق در خانواده
۱۰۶	بد دانستن طلاق

1st International Conference on Management Studies, Culture & Art

5 May 2023 | Tehran

با امکان صدور گواهی نامه بین المللی

شوم بودن طلاق در دید اطرافیان	۱۰۷
سرزنش اطرافیان نسبت به طلاق گرفتن	۱۰۸
بد دیده شدن زن مطلقه در انظار مردم	۱۰۹
بد دانستن زن مطلقه در دید مردم	۱۱۰
احساس بی هویتی در نبود مرد	۱۱۱
احساس بی ارزش بودن زن در صورت نبود مرد	۱۱۲
بی ارزش بودن زن بدون همسر	۱۱۳
بالا رفتن ارزش زن با وجود مرد در جامعه	۱۱۴
احساس نیاز به وجود مرد برای افزایش امنیت	۱۱۵
عدم توجه مردم به دلیل طلاق گرفتن	۱۱۶
بی توجهی اطرافیان به علت جدایی	۱۱۷
مقصر دانسته شدن زن مطلقه در طلاق به علت کم تحملی	۱۱۸
انگ مقصر بودن زن در مسئله طلاق	۱۱۹
انگ سازگار نبودن زن در مسئله طلاق	۱۲۰
بی نجات دانستن زن مطلقه	۱۲۱
پیشنهاد صیغه شدن توسط اقوام نزدیک	۱۲۲
نداشتن محدودیت در برقراری رابطه جنسی	۱۲۳
پیشنهاد صیغه از جانب کارمند بانک	۱۲۴
تصور با همه ارتباط داشتن به زن مطلقه	۱۲۵
انتظار داشتن پسرها در برقراری ارتباط	۱۲۶
مختار دانستن زن مطلقه در برقراری ارتباط با مردها	۱۲۷

12

سازماندهی دسته های هم مفهوم (سطح دوم)

در این مرحله محقق اظهارات معنی دار استخراج شده را در دسته های هم مفهوم سازماندهی و مرتب نموده است. این دسته بندی در جداول (۳) و (۴) به تفکیک سوالات تحقیق ارائه گردیده است.

جدول (۳) مفاهیم ساده شده در دسته های هم مفهوم (سطح دوم) در مورد سوال اول تحقیق

ردیف	مفاهیم طبقه بندی شده	کدها
۱	انگ های جنسی	۱ - ۸
۲	انگ های اخلاقی	۹ - ۱۹
۳	انگ های اجتماعی	۲۰ - ۳۲
۴	انگ های سنتی	۳۳ - ۳۷
۵	انگ های ناتوانی	۳۸ - ۴۱

اولین کنفرانس بین المللی مطالعات مدیریت، فرهنگ و هنر

Archive of SID

۱۵ اردیبهشت ۱۴۰۲ - تهران

1st International Conference on Management Studies, Culture & Art

5 May 2023 | Tehran

با امکان صدور گواهی نامه بین المللی

جدول (۴) مفاهیم ساده شده در دسته های هم مفهوم (سطح دوم) در مورد سوال دوم تحقیق

ردیف	مفاهیم طبقه بندی شده	کدها
۱	کاهش اعتبار اجتماعی	۱-۲
۲	کاهش اعتبار خانواده زن مطلقه	۳-۴
۳	تضعیف هویت زن	۵-۷
۴	محبت های نایجا	۸-۹
۵	نگاه های ترحم آمیز	۱۰
۶	دلسوزی های بی مورد	۱۱-۱۲
۷	کنترل تماسهای تلفنی	۱۳-۱۴
۸	کنترل شدن توسط خانواده	۱۵-۲۰
۹	کنترل و نظارت اطرافیان	۲۱-۲۶
۱۰	احساس ترس بعد از طلاق	۲۷-۳۰
۱۱	کاهش جرات برای حضور تنها در	۳۱-۳۴
۱۲	ترس زنان در برقراری ارتباط با زن	۳۵-۴۳
۱۳	تحقیر در محل کار	۴۴-۴۶
۱۴	تحقیر زن مطلقه توسط اطرافیان	۴۷-۴۹
۱۵	بی حرمتی به زن مطلقه	۵۰-۵۲
۱۶	بی احترامی به فرزند زن مطلقه	۵۳-۵۶
۱۷	کم رنگ شدن ارتباطات با خانواده	۵۷-۵۹
۱۸	عدم حضور در ملاعام	۶۰-۶۲
۱۹	عدم شرکت در مراسمات	۶۳-۶۴
۲۰	کاهش ارتباط با اقوام	۶۵-۶۷
۲۱	جسارت مردان در برقراری ارتباط	۶۸-۷۰
۲۲	جسارت مردان فامیل در پیشنهاد	۷۱-۷۲
۲۳	نگاه شهوت آلود کارفرمایان	۷۳-۷۵
۲۴	مزاحمت های جنسی	۷۶-۸۲
۲۵	مزاحمت های کلامی	۸۳-۸۴
۲۶	اجتناب از یوشش دلخواه	۸۵-۸۹
۲۷	اجتناب از پوشیدن لباس رنگ	۹۰-۹۱
۲۸	حساسیت نسبت به آرایش	۹۲-۹۵
۲۹	پنهان کردن طلاق در جامعه	۹۶-۱۰۲
۳۰	تظاهر به داشتن همسر	۱۰۳-۱۰۴
۳۱	ناشایست بودن طلاق	۱۰۵-۱۰۸
۳۲	بد دانستن زن مطلقه	۱۰۹-۱۱۰
۳۳	عدم پذیرش اجتماعی زن در نبود	۱۱۱-۱۱۵
۳۴	بی توجهی مردم به عات طلاق	۱۱۶-۱۱۷
۳۵	انتساب کم تحملی	۱۱۸-۱۲۰
۳۶	انتساب بی نجابتی	۱۲۱

اولین کنفرانس بین المللی مطالعات مدیریت، فرهنگ و هنر

Archive of SID

۱۵ اردیبهشت ۱۴۰۲ - تهران

1st International Conference on Management Studies, Culture & Art

5 May 2023 | Tehran

با امکان صدور گواهی نامه بین المللی

۱۲۲ - ۱۲۴	انتظار یاسخگویی به صیغه	۳۷
۱۲۵ - ۱۲۷	تصور داشتن رابطه باز	۳۸

دسته بندی مفاهیم بصورت کلی تر (سطح سوم)

در این مرحله دسته های هم مفهوم بصورت کلی تر از مرحله قبل دسته بندی میگردد تا پدیده مورد نظر به صورت قابل فهم تری بیان گردد. این دسته های کلی تر در جداول (۵) و (۶) به تفکیک سوالات تحقیق آورده شده است.

جدول (۵) مفاهیم ساده شده در دسته های هم مفهوم (سطح سوم) در مورد سوال اول تحقیق

ردیف	مفاهیم طبقه بندی شده	کدها
۱	انواع انگ های انتسابی به زنان	۱ - ۵

جدول (۶) مفاهیم ساده شده در دسته های هم مفهوم (سطح سوم) در مورد سوال دوم تحقیق

ردیف	مفاهیم طبقه بندی شده	کدها
۱	فقدان اعتبار	۱ - ۳
۲	احساس ترحم	۴ - ۶
۳	کنترل و نظارت متعصبانه	۷ - ۹
۴	ترس	۱۰ - ۱۲
۵	حقارت	۱۳ - ۱۴
۶	اهانت	۱۵ - ۱۶
۷	محدودیت در ارتباطات اجتماعی	۱۷ - ۲۰
۸	جسارت اطرافیان در ارتباط با زن مطلقه	۲۱ - ۲۳
۹	مزاحمت	۲۴ - ۲۵
۱۰	تغییر در شکل ظاهری	۲۶ - ۲۸
۱۱	پنهان کردن طلاق	۲۹ - ۳۰
۱۲	نگرش منفی جامعه در پذیرش امر طلاق	۳۱ - ۳۳
۱۳	مقصر دانستن زن در فرآیند طلاق	۳۴ - ۳۶
۱۴	تصور دیگران از برخورداری آزادی جنسی	۳۷ - ۳۸

دسته بندی جامع و نهایی (سطح چهارم)

در این مرحله محقق به منظور تبیین بهتر موضوع، مفاهیم بدست آمده از مرحله قبل را به درون توضیحی جامع تر که در بر گیرنده کلیه مطالب مورد نظر باشد میبرد.

مضمون بندی نهایی موضوع

پژوهشگر در این مرحله تلاش نموده است مفاهیم اصلی مبین پدیده مورد نظر که از جداول قبلی استخراج شده است را در قالب چند مضمون اصلی ارائه نماید و به ساده ترین شکل به توصیف موضوع مورد بررسی بپردازد. این مضامین اصلی در جداول (۷) و (۸) به تفکیک سوالات تحقیق ارائه گردیده است.

جدول (۷) تجارب زنان مطلقه از انگ های فرهنگی نسبت داده شده به آنها

تجارب زنان مطلقه از انگ	مفاهیم سطح چهارم	مفاهیم سطح سوم
	انگ های فرهنگی	انواع انگ های انتسابی به زنان مطلقه

جدول (۸) تجارب زنان مطلقه از زمینه های فرهنگی انگ زنی

مفاهیم سطح چهارم	مفاهیم سطح سوم	زمینه های فرهنگی انگ زنی
ضد ارزش ها	فقدان اعتبار	
	احساس ترحم	
	کنترل و نظارت متعصبانه	
	ترس	
	حقارت	
	اهانت	
ضد هنجارها	محدودیت در ارتباطات اجتماعی	
	جسارت اطرافیان در ارتباط با زن	
	مزاحمت	
	تغییر در شکل ظاهری	
باورها و نگرش ها	پنهان کردن طلاق	
	نگرش منفی جامعه در پذیرش امر	
	مقصر دانستن زن در فرآیند طلاق	
	تصور دیگران از برخورداری آزادی	

بحث و نتیجه گیری

اطلاعات از زنان مطلقه شهرستان دورود، استان لرستان گردآوری شد و ۱۶۹ مفهوم استخراج شده در دو طبقه اصلی «تجارب زنان از طلاق» و زمینه های فرهنگی انگ زنی دسته بندی گردید. طبقه اول که شامل «تجارب زنان از انگ های فرهنگی نسبت داده به آنها» بود شامل پنج زیر مجموعه «انگ های جنسی»، «انگ های اخلاقی»، «انگ های اجتماعی»، «انگ های سنتی»، «انگ های ناتوانی» می باشد. و طبقه دوم «زمینه های فرهنگی انگ زنی» شامل سه زیر مجموعه «ضد ارزش ها»، «ضد هنجارها»، «باورها و نگرش ها» می باشد. انگ های فرهنگی: در مفهوم انگ می توان آن را نشانه سرزنش و محکومیت که بر روی کسی و یا چیزی نشان گذاشته می شود، بیان کرد. و دلالت بر یک هویت اجتماعی و فرهنگی فاقد ارزش در یک زمینه فرهنگی دارد. بنابراین منظور

اولین کنفرانس بین المللی مطالعات مدیریت، فرهنگ و هنر

Archive of SID

۱۵ اردیبهشت ۱۴۰۲ - تهران

1st International Conference on Management Studies, Culture & Art

5 May 2023 | Tehran

با امکان صدور گواهی نامه بین المللی

از انگ های فرهنگی انگ هایی است که در بستر فرهنگ یک جامعه وجود دارد و این داغ ننگ نشأت گرفته از زمینه فرهنگی آثار مخربی بر فرد داغ خورده می گذارد و می تواند راه را برای بروز ناهنجاری و انحرافات اجتماعی هموار کند. این موارد در این قسمت در قالب مفهوم الف) «انواع انگ های انتسابی به زنان مطلقه» قابل بررسی است. انواع انگ های انتسابی به زنان مطلقه شامل انگ های جنسی، انگ های اخلاقی، انگ های اجتماعی، انگ های سنتی و انگ های ناتوانی می باشد. انگ های جنسی، از قالب طرز تلقی جامعه خارج و به شکل نمادهای تخریبی و مارک های ناشایست به تمام زنان مطلقه به وجود می آید برای مثال عنوان هرزگی و روسپیگری به زنان پایگاه اجتماعی آنان را پست و متنزل می کند. این نوع نگرش ها و کلیشه ها خود منجر به پیش داوری ها و در نهایت منجر به تبعیض رفتاری به زنان مطلقه با سایر زنان می کند. و این که بدنامی به دلیل بافت سنتی در شهرستان دورود همواره با آنان خواهد بود در این بار می تواند به یکی از مصاحبه ها رجوع کرد که مشارکت کننده این گونه بیان میکند: «مثلا حتی شنیدم می گفتن این زن میره پولی میده، یه هرزه اس، هرکی بلندش کنه میره».

منظور از انگ های اخلاقی، انگ هایی هستند که به اخلاقیات زنان مطلقه بر می گردد و به همین علت گاهی انگ های غیر اخلاقی نیز به آنان انتساب داده می شود. که مکمل انگ های جنسی است. در واقع پیامد انگ های اخلاقی را در سرافکنندگی تقویت استیلا و سرکوبی از جانب جامعه قابل بررسی است. مشارکت کنندگان آن را در پژوهش این گونه توصیف نمودند: «انگ این و ک تو مقصر بودی نه اون رو بهم زدن می گفتن تو عصبی هستی طلاق دادن. می گفتم خدایا آدم باید به چه مرحله از پستی برسه که بخاطر طلاق انگ اینو بخوره که خائن بوده و با کس دیگه ای رابط داشته طلاقش دادن». انگ های اجتماعی ناشی از زیر ذره بین قرار دادن تمام رفتارهای زنان مطلقه است و این میزان از حساسیت خود منجر به متفاوت شدن طرز تفکر نسبت به زنان مطلقه است که ثمره این طرز تفکر انگ بر خواسته از دل جامعه می شود، انگ اجتماعی در توصیف یکی از مشارکت کنندگان این گونه آمده است: "هزار و یک حرف می چسبون به زن طلاق به یه مرد سلام کنی می گن می خواد شکارش کنه" و اظهارات یکی دیگر از مصاحبه شوندگان در راستای انگ اجتماعی این گونه است: «خیلی ها وقتی وضع مالی پدرم خوب شد می گفتن از طلاق دخترشون وضعشون خوب شده». گاهی انگ از دل سنت پدید می آید. اگر حتی زن مطلقه در امور زندگی موفق جلوه کند، موانعی از جنس خرافه، سنت های نادرست مقابلش می ایستد. انگ های سنتی را می توان در مراسمات و آیین ها جستجو کرد. بد قدم بودن، بدشگون، بد یمنی، انگ هایی است که سنت در انتساب آن به زنان مطلقه نقش ایفا می کند. سنت رویه های کرداری است که ضروری است جامعه از آنها تبعیت کند. تخلف از سنت معمولا با عکس العمل شدید اجتماعی مواجه است. برای مثال در عبارات ما آمده است که دختر با لباس سفید وارد منزل همسر می شود و با لباس سفید خارج می شود. و طلاق گرفتن خود سرپیچی از این مسئله است و سنت فشار را برای افزایش انگ بر جامعه وارد می کند. بنابراین بد یمن بودن زن مطلقه در فرهنگ و سنت ما جا افتاده است و هر چند که چنین باور غلط است اما پیروان زیادی دارد. یکی از زنان مطلقه از انگ های سنتی انتساب به خود را این گونه بیان کرد: «روز عقد کسی دعوتم باشم نمی رم اگه پسر باشه می گن زنشو طلاق میده، دختر باشه، میگن مطلقه میشه یا بیوه میشه». ناتوان جلوه دادن زن مطلقه یکی دیگر از انگ های انتسابی به آنان است که این ناتوانی می تواند در زمینه باروری و یا در اداره زندگی و یا مشکلات جنسی به آنان منتسب شود. این توصیف در اظهارات یکی از مصاحبه شوندگان این گونه آمده است: «خیلی حرفا شنیدم. می گفتن مشکل زنانگی داشتی؟» و یا در اظهارات مصاحبه شونده دیگری در خصوص ناتوانی در اداره زندگی این گونه آمده است؟ «من خودم مشکل داشتم با خانواده درگیری داشتم. راه می فتم خصوصا مادرم می گفت تو نتونستی زندگی کنی تو بلدنبودی کاش هیچ وقت ازدواج نمی کردم». انگ های ناتوانی منجر به کاهش اعتماد به نفس

فرد، اضطراب و افسردگی در زن مطلقه می شود و عزم زن مطلقه را متزلزل می کند. این انگ ها هم از جانب اطرافیان و هم از جانب خانواده زن مطلقه به آنها نسبت داده می شود. نتایج این قسمت با پژوهش قانع عز آبادی (۱۳۹۲) در راستای عارضه های انگ زنی و پیامد های انگ زنی ادراک شده از سوی جامعه به دختران ۳۰ سال به بالا با تأثیرات انگ زنی در زنان مطلقه در این مفهوم همسو می باشد.

زمینه های فرهنگی، بستر تشکیل دهنده یک فرهنگ است که جامعه ای را متمایز می کند. زمینه های فرهنگی در مسئله انگ زنی را در ارزش ها و هنجارها و نگرش های یک جامعه باید جست و جو کرد که مبین فرهنگ حاکم بر ابعاد مختلف زندگی و در نهایت نوع روابط و رفتارهای آنان می باشد. زمینه های فرهنگی بر فضای فکری حاکم در یک جامعه بسیار نمایان است. رفتارهای اجتماعی با زن مطلقه، نگرش های سنتی به زن مطلقه، نگاه منفی جامعه به مسئله طلاق همگی منجر به تضعیف روابط زن مطلقه با جامعه می شود. در این بخش از تحقیق، تجارب مشارکت کنندگان از زمینه های فرهنگی در بروز مسئله انگ زنی در بخش شامل «ضد ارزش ها»، «ضد هنجارها»، «باورها و نگرش ها» طبقه بندی شده است.

ضد ارزش ها: ارزش ها مجموعه عقاید افراد یا گروه های انسانی است در خصوص آنچه مطلوب، مناسب، خوب یا بد می دانند. ارزش های مختلف نمایانگر جنبه های انسانی است. آنچه افراد ارجح می نهند و به شدت متأثر از فرهنگ ویژه ای است که در آن زندگی می کنند. (صالحی امیری، ۱۳۸۶). ارزش ها معیاری را که برای ارزیابی اعمال و پیامدها، قضاوت کردن و هر آنچه لازم در معاملات اجتماعی است، فراهم می کنند. هنگامی که ضد ارزش ها در جامعه ای رشد صعودی داشته باشد و افراد جامعه ضد ارزش ها را به ارزش ها ارجحیت بدهند آن جامعه سیر نزولی پیدا می کند. به این موضوع در اظهارات مشارکت کنندگان در تحقیق پرداخته شده است. لذا به منظور تفسیر بهتر موضوع با استفاده از مفاهیم استخراج شده مفاهیم به صورت زیر دسته بندی شده اند:

(الف) فقدان اعتبار، (ب) احساس ترحم، (ج) کنترل و نظارت متعصبانه، (د) ترس، (ه) حقارت، (و) اهانت.

ضد هنجارها: هنجارها، قواعد، قوانین و رفتارهایی هستند که روش مناسب در محدوده معینی از زمینه های اجتماعی را مشخص می کنند و بر ارزش های اجتماعی متکی هستند هنجارهای اجتماعی «قالب ها» و «مسیرها» و بستری برای انجام فعالیت ها، وظایف و رفتارهای اجتماعی مردم در موقعیت «نقش و منزلت های اجتماعی می باشند» (صفاریان، ۱۳۹۴). جامعه شناسان و مردم شناسان، رفتاری را ضد هنجاری می دانند که نه تنها باعث شکسته شدن و نقض هنجارهای اجتماعی می شود، بلکه باعث واکنش منفی شدید از طرف دیگران می شود. بنابراین هر رفتاری که برخلاف معیارها، ضوابط و هنجارهای اجتماعی باشد، رفتار نا به هنجار و غیر عادی تلقی خواهد شد. ضد هنجارها موجب، بروز رفتارهای ضد اجتماعی، تنازع و عدم پذیرش هنجارها می شود که می تواند فرد و جامعه را با ارزش های اجتماعی حاکم مغایر نماید و یک نوع ناهمخوانی و نا همگنی با ارزش های جامعه به وجود آورد. در جامعه ای که هنجارها باهم در تنازع قرار گیرند ثمره ای جزء بروز رفتارهای نابهنجار در جامعه را ندارد. لذا به منظور تفسیر بهتر موضوع با استفاده از مفاهیم استخراج شده مفاهیم به صورت زیر دسته بندی شده اند: (الف) محدودیت در ارتباطات اجتماعی (ب) جسارت اطرافیان در ارتباط با زن مطلقه (ج) مزاحمت (د) تغییر شکل در ظاهر (ه) پنهان کردن طلاق.

باورها و نگرش ها: از باورهای فرهنگی رایج در جامعه کلیشه های جنسیتی هستند کلیشه ها عقایدی به شدت ساده شده در مورد نگرش ها و باورهای یک گروه و یا فرد است (مهدی زاده، ۱۳۸۹) در جامعه نگاه به زنان همراه با تعصب و تبعیض است که این تعصب به زنان مطلقه موجب شکل گیری نگرش ها و احساسات منفی و بی احساس نسبت به آنان است که به نوعی درست و مثبت پنداشته می شوند و در روند تصمیم گیری و نوع نگرش و طرز تلقی به این قشر اثر گذار است. در جوامع سنتی وابستگی زن

به مرد به عنوان باور پذیرفته شده است و در صورت سرپیچی زنان در مورد این نگرش غلط در فرآیند طلاق با عدم تأیید اجتماعی مواجه خواهند شد و منجر به رشد باورهای مسموم و نگرش های غلط می شود. نقش نگرش در تشخیص پیش داوری ها حائز اهمیت است. نگرش ها به تدریج نوعی تجلی کلی غیر قابل فهمی در روش و سیاق زندگی اجتماعی ایجاد می کند. و با کمک ارزش ها و هنجارهای گروه خودی به ارزیابی دیگران می پردازد. از همین زمان است که بعضی از نگرش ها، منبع تغذیه پیش داوری های طبقاتی و اجتماعی می گردند. این موارد در این قسمت در قالب الف) نگرش منفی جامعه در پذیرش امر طلاق، ب) مقصر دانستن زن در فرآیند طلاق ج) تصور دیگران از برخورداری آزادی جنسی مطلقه قابل بررسی است.

به نظر می رسد اولین و اساسی ترین اقدام برای کاهش انگ زنی در جامعه و حفظ هویت و جایگاه زن بعد از طلاق پس از شناخت دقیق زمینه های انگ زنی، غلبه بر ضد ارزش ها و ضد هنجارها و نگرش ها و باورهای غلط به زنان مطلقه از طریق فرهنگ سازی صحیح در سطح جامعه از طرق مختلف می باشد. تأثیر فرهنگ حاکم بر جامعه که گسترش نظام مرد سالاری را به همراه دارد در تشدید و کثرت انگ و انگ زنی به زنان مطلقه حائز اهمیت است. بنابراین تلاش و برنامه ریزی نهادهای حکومتی اعم از اجرایی، قانون گذاری و قضایی در جهت حمایت از «زنان مطلقه» و به رسمیت شناختن حقوق انسانی این قشر در تمامی ابعاد اجتماعی، حقوقی، فرهنگی و اقتصادی برای کاهش مسئله انگ زنی بعد از طلاق را خواهان است. در ادامه با عنایت به نتایج حاصل از این تحقیق پیشنهاداتی در قالب راهکارهای کاربردی برای پیشگیری و درمان مغصل بزرگ این قشر ارائه می گردد. ۱. حمایت از نهادهای اجتماعی برای برگذاری کارگاه های آموزشی، سمینارها و فرهنگ سازی بیشتر برای کاهش انگ زنی در محیط های عمومی از طریق ساخت برنامه و میزگردها با حضور کارشناسان و زنان مطلقه در صداوسیما؛ ۲. نظارت و و هدایت فعالیت های رسانه ای و همسو سازی آنها با ارزش های صحیح اخلاقی جامعه؛ ۳. شناسایی فرهنگ های آسیب زا و منفی در سطح جامعه و تلاش برای اصلاح و جایگزینی آنها و شناسایی فرهنگ های مثبت در برخورد با قشر آسیب پذیر زنان مطلقه؛ ۴. تاسیس و تقویت مراکز مشاوره در هنگام طلاق و اجباری نمودن استفاده از این مراکز برای هدایت زنان به داشتن زندگی شایسته بعد از طلاق؛ ۵. حساس سازی جامعه نسبت به آسیب ها و خطرهای ناشی از انگ زنی؛ ۶. تبیین و تشریح و آسیب شناسی مشکلات زنان مطلقه در جامعه به کمک «رسانه ملی»؛ ۷. ایجاد مراکز متنوع، فراگیر و قابل دسترس جهت آگاه سازی و آموزش مهارت های لازم به صورت تعاملی میان زنان مطلقه و متأهل کاهش انگ زنی در جامعه؛ ۸. کاهش حساسیت اجتماعی نسبت به زنان مطلقه از طریق فرهنگ سازی به وسیله مصاحبه های تلویزیونی با زنان مطلقه؛ ۹. توانمند سازی زنان مطلقه برای دستیابی به مشاغل مناسب و ۱۰. فرهنگ سازی مناسب در راستای پذیرش جامعه در مسئله مشارکت و روابط اجتماعی زنان مطلقه. در خاتمه پیشنهادات جهت تحقیقات آتی به شرح زیر ارائه می شود: ۱. مطالعه کمی تأثیر مستقیم عوامل مذهبی در مسئله انگ زنی بر اساس یافته های حاصل از این پژوهش؛ ۲. مطالعه کمی تأثیر غیر مستقیم بسترهای فرهنگی در بروز انگ در جامعه بر اساس یافته های حاصل از این پژوهش؛ ۳. بررسی راه کارهای عملیاتی در اصلاح فرهنگ حاکم بر مسئله طلاق؛ ۴. بررسی راه کارهای عملیاتی در اصلاح باورها و نگرش های غلط نسبت به زنان مطلقه؛ ۵. بررسی همه جانب انگ زنی در جوامع سنتی؛ ۶. بررسی همه جانبه آسیب های انگ زنی در قشر مطلقه و ۷. بررسی تغییرات رفتاری زنان مطلقه پس از انتساب انگ به آنان در نظر گرفته شود.

سپاسگزاری

از پاسخگویان محترم که بدون حضور آنان، این پژوهش غیر ممکن بود؛ و از کلیه کسانی که در اجرای این پژوهش محقق را صمیمانه یاری کردند تقدیر و تشکر می‌گردد.

منابع

- اسحاقی، ز. ۱۳۹۴. بررسی علل و عوامل طلاق در جامعه و تأثیر مخرب آن بر بانوان مجله علمی پژوهشی ملل در دوره اول ۶-۱۵:۱.
- بدار ل، همکاران ۱۳۸۰. روانشناسی اجتماعی. ترجمه ح گنجی. تهران: نشر ساوالان.
- بستان (نجفی) ح. ۱۳۸۸. اسلام و جامعه شناسی خانواده. قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، چاپ چهارم.
- روح الامینی. م. ۱۳۸۱. زمینه فرهنگ شناسی. تهران: انتشارات عطار.
- ساروخانی ب. ۱۳۹۳. عوامل اجتماعی طلاق و سلامت روانی-اجتماعی در زوجین متقاضی طلاق توافقی و غیر توافقی، فصلنامه فرهنگی-تربیتی زنان و خانواده-سال هشتم.
- شیر محمدی د. برجوند آ. ۱۳۹۳. فهم عوامل طلاق از منظر مردان و زنان در معرض طلاق و طلاق گرفته (مطالعه موردی شهر سقز) سال سوم.
- صالحی امیری س ر. ۱۳۸۶. مفاهیم و نظریه های فرهنگی. چاپ اول: تهران نشر ققنوس.
- صدیقی ارفعی ف، نیازی م. ۱۳۸۸. روانشناسی طلاق (نظریه ها و دیدگاه ها). تهران: نشددعوت، چاپ اول.
- صفاریان م، مرادی گ، نریمانی م. ۱۳۹۴. بررسی عوامل جامعه شناختی موثر بر میزان مزاحمت های خیابانی مورد مطالعه شهر کرمانشاه، فصلنامه علمی-پژوهشی زن و جامعه، سال ششم، شماره چهارم. ص ۷۷، ۱۰۳.
- قلی زاده. آ. ۱۳۸۷. درآمدی بر جامعه شناسی. اصفهان: معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان.
- قانع عزآبادی. ف. همکاران ۱۳۹۲. تجارب زیسته دختران ۳۰ سال به بالا در زمینه داغ ننگ ناشی از تجرد (مورد مطالعه شهرهای اصفهان و یزد) مجله علوم اجتماعی. ۱۴: ۳۰۵-۳۳۲.
- قلی زاده آ. ۱۳۹۴. روش تحقیق کیفی، دانشگاه آزاد اصفهان واحد خوراسگان.
- گافمن، اروینگ، ۱۹۶۳. داغ ننگ: چاره اندیشی برای هویت ضایع شده، ترجمه مسعود کیانپور، تهران، نشر مرکز.
- محبی. ف. ۱۳۸۰، آسیب شناسی اجتماعی زنان (طلاق)، مطالعات راهبردی زنان ۱۲: ۸-۲۳.
- مسعودی نیاز. ۱۳۹۴. مطالعه کیفی تجارب زنان و مردان طلاق گرفته از عوامل فرهنگی زمینه ساز طلاق. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی اصفهان.
- Amator.Royerssj.1997. Alongitudinal Study of marital probelems and Subsequent Divorce. Jurnal of marriage and Family. 59.pp.612-627.
- Creswell.JW.2007. Second editing ualitative inguiry and research design. Choosing Among five Approaches. SAGE publications.

- Donkor, S and Sandall, Jane (2007) " The impact of perceived stigma and mediating social factors on infertility-related stress among women seeking infertility treatment in southern Ghana " *Journal of social science& medicine*, 65:1683-1694.
- Klein, D. M., & White, J. M. (2003). *Family theories: An introduction*. London: Sage.
- Lewis, S.et al. (2011) "How do Obese Individuals Perceive and Respond to the Different Types of ObesityStigma that They Encounter in Their Daily Lives? A Qualitative Study. " *Journal of social science& medicine*, 73:1349-1356.
- Myers G.2000.*Exploring Social Psychology*, McGraw Hill, Boston.
- Wright.K.et al. (2007)" StigmaScale Revised: Reliability and Validity a Brief Measure of Stigma for HIV+ Youth." *Journal of Adolescent Health*, 40:96-98.

Divorced women's experiences of cultural stigma attributed to them after divorce in Durood city (Lorestan)

20

**Fatemeh Lashani1
Dr. Azar Gholizadeh 2**

Abstract

Experiences of divorced women from the cultural stigmas attributed to them after divorce, stigmatization is a phenomenon that is artificial and depends on time and place. They hit on the foreheads of those who deviate from the approved norms. The society has gone beyond. Considering a society with a patriarchal system and a woman's identity next to a man, divorce itself is an issue that leads to social disapproval and, as a result, paves the way for the stigmatization of women. This research aims to delve into the world of women after divorce and find out the realities of life in a phenomenological way in order to understand the experiences of divorced women from the stigmas attributed to them after divorce. In this direction, using the sociological point of view Like Goffman, using the purposeful sampling method, an in-depth interview was conducted with 9 divorced women of Darud city (Lorestan). And the information was analyzed by Estevik-Kolaisi-Kan method. A number of 168 codes were extracted, then the concepts extracted from them were categorized on four levels until the results were reached. Findings in two levels: A) Divorced women's experiences of stigma attributed to them after divorce. b) Experiences of divorced women from different cultural times in the stigma of women. It was grouped. In the first part, he showed that the experiences of divorced women are from attributional stereotypes and that cultural stereotypes in their various forms have been attributed to them and led to wrong social judgments. And in the part of the experiences of divorced women from cultural contexts in the stigma of women, there was an indication that anti-values, anti-norms, beliefs and attitudes have a direct impact on the creation of stigma and attribution. It is for women.

Archive of SID

اولین کنفرانس بین المللی مطالعات مدیریت، فرهنگ و هنر

۱۵ اردیبهشت ۱۴۰۲ - تهران

1st International Conference on Management Studies, Culture & Art

5 May 2023 | Tehran

با امکان صدور گواهی نامه بین المللی

Keywords: stigma, divorced women, norm, divorce

-
- 1- Master of Arts in Cultural Management, Khorseگان Branch, Islamic Azad University, Isfahan, Iran. Lashani.Fatemeh@gmail.com
  - 2- Associate Professor, Department of Educational Sciences, Khorseگان Branch, Islamic Azad University, Isfahan, Iran. Gholizadeh.Azar@ase.ui.ac.ir